

Znovuzrození kříže

Naše úsilí o obnovu kříže, který stojí v dolním Kopci naproti bývalému Prostřednímu mlýnu, bylo konečně zdárně dovršeno! V sobotu 15. listopadu 2014 byl do pískovcového soklu usazen dřevěný kříž s plechovým Kristem.

Jaká vedla cesta k tomuto cíli?

Historie

Připomeňme si krátce historii kříže. Na stejném místě stával již v 18. století prostý dřevěný kříž bez nápisu. Je zachycen na 1. vojenském mapování z let 1764 - 1768. Pozemek patřil k Prostřednímu mlýnu, který od roku 1692 vlastnila rodina Zimmerova, a kříž byl situován přímo naproti obytnému stavení. Je pravděpodobné, že jej dal postavit některý z majitelů mlýna. Možná chtěl jeho prostřednictvím prosit Boha o ochranu, možná mu chtěl poděkovat za zázračné uzdravení někoho blízkého, opravdový důvod se již asi nedozvíme.

Na počátku 19. století prošel mlýn větší přestavbou. Při té příležitosti nechal mlynář Josef Zimmer zrekonstruovat i dřevěný kříž naproti jeho domu. Na místě byl vybudován kamenný podstavec s ozdobnou hlavicí a schodištěm z pískovcových kvádrů. Podstavec zdobil nápis o osmi řádcích, jeho znění se však nedochovalo. Místo s pomníkem bylo obehnáno kamennou zídou a dřevěným plotem. Kříž je zmiňován v Soupisu církevních památek z roku 1827. V soupisu je napsáno:

„Na pozemku zesnulého Josepha Zimmera, mlynáře v Hemmehübelu č. 30. Dřevěný kříž, hnědě natřený. Obraz Ukřižovaného na plechu, bez nápisu. Byl vztyčen v roce 1827 na místě starého nevzhledného kříže.“¹

Po šedesáti letech koupil Prostřední mlýn truhlářský mistr Johann Wäber z Mikulášovic. Přilehlý pozemek s křížem, který patřil k mlýnu, upoutal jeho pozornost a rozhodl se místo vylepšit. Některý z jeho synů, kteří byli dovední písmomalíři, opatřil pískovcový sokl novým nápisem, který zněl:

*Der größten Liebe theures Zeichen
ist dieses Kreuz, für dich o Christ.
Du wirst von Recht und Pflicht
nicht weichen, wenn du ein Freund
des Kreuzes bist.*

Český překlad:

*Vzácným symbolem největší lásky
Pro Tebe, ó Kriste, je tento kříž,*

¹ Nápis na pomníku byl vytvořen pravděpodobně až po roce 1827.

*nevzdáš se práva ani povinnosti,
pokud jsi jeho přítelem.*

Johann Wäber ml. vybudoval v blízkosti pomníku odpočinkové místo s rybníkem a zahradním altánem. Kolem rybníku zasadil velké množství dřevin, ozdobných keřů a květin. Ze stromů přežilo do dneška pět exemplářů: Douglaska tisolistá, smrk stříbrný, dva druhy dubu a tuje. Douglaska byla v roce 2012 vyhlášena památným stromem.

Po roce 1945 se lidé přestali o kříž zajímat. Zub času na něm vykonal své. Nejdřív ztrouchnivělo dřevo, poté se pustila do nebohého Krista rez. Zlé časy přežil pouze pískovcový sokl, avšak nápis na něm vlivem počasí pomalu oprýskával, až se stal zcela nečitelným. Pískovec zarostl plevelem a náletovými dřevinami, stěží si jej někdo z kolemjdoucích všiml...

Dnešek

Pomník však neunikl naší pozornosti, zpočátku jsme se snažili alespoň o jeho zpřístupnění. V letech 2007 - 2009 jsme vyřezali okolní keře a náletové dřeviny. Při terénních úpravách jsme našli zrezavělé torzo plechového Krista, z něhož se daly vyčíst některé detaily - naklonění hlavy k pravému rameni a poloha nohou. Nápis na pomníku byl již značně poškozen, opsali jsme alespoň některá písmena a snažili se vypátrat přesné znění celého textu. Několik slov se dalo rozluštit na fotografii pomníku z roku 1983, ale nápis byl už tehdy těžko čitelný.

Až v roce 2010 se nám podařilo zkontaktovat některé bývalé německé osadníky a s jejich pomocí rekonstruovat nápisy na pomníku. Z dochovaných zbytků nátěrů a dobových fotografií bylo zřejmé, že text je několikrát přemalován, stejně tak plochy kolem něj. Ještě na začátku 21. století byly patrné dva různé texty, které se překrývaly. Starší byl nápis provedený na konci 19. století, novější pocházel pravděpodobně z 30. let 20. století, měl toto znění:

*Liebe war des Meisters Sterben,
Liebe war sein Erstr Gebot,
Liebe war sein ganzes Leben,
Liebe war sein schönster Tod.*

Český překlad:

*Láska byla Mistrovo umírání,
láska byla jeho první příkázání.
láska byla jeho celý život,
láska byla jeho nejkrásnější smrt.*

V roce 2012 namaloval Jakub Hloušek nový nápis podle podoby z konce 19. století. Současně začaly fyzicky náročné práce na úpravě okolí pomníku, postavení ulomených pískovcových sloupků, oprava kamenné zdi a schodiště. Okolí památky bylo vyčištěno a upraveno.

Do té doby jsme měli k dispozici několik fotografií z počátku 20. století, ale všechny byly pořízeny z dálky. Podle nich nebylo možné určit přesný vzhled plechového Krista. Na jaře 2012 však byly v osadě Kopec nalezeny skleněné negativy, pocházející přibližně z let 1895 - 1925. Sběrka negativů obsahuje i několik snímků kříže s kamenným soklem a je na nich vidět plechový Kristus. Konečně jsme se měli čeho chytit.

V roce 2013 jsme založili spolek „Náš Kopec“, který si klade za cíl ochranu a obnovu kulturně historických a duchovních hodnot osady Kopec. Chceme především pečovat o dochované památky, dokumentovat jejich stav a podílet se na jejich opravách.

Prvním větším projektem se stala obnova zaniklého pomníku u Prostředního mlýna. V roce 2014 zhotovil pan Ivo Švejnoha nový dřevěný kříž a plechového Krista podle fotografií z konce 19. století a z 20. let 20. století. Kříž je vyroben z dubového dřeva, je dlouhý 330 cm a široký 145 cm, hnědě natřený. Usazení kříže do kamenného soklu se uskutečnilo v sobotu 15. listopadu 2014. Obnovené památce požehnal farář Tomáš Mencl slovy: *„Bože, dej, ať tento kříž slouží Tobě ke slávě a poutníkům a lidem k užitku. Chraň tento kříž přede všemi zloději, vandaly a nepřízní počasí. Žehnám tento kříž ve jménu Otce i Syna i Duchu Svatého.“*

Nejdůležitější etapa je za námi, příští rok bychom chtěli pokračovat v opravě zbývajících částí opěrné zdi a ve výsadbě okrasných dřevin v blízkosti pomníku.

Na financování opravy památky se největší měrou podílí obec Staré Křečany a soukromý dárců ze Spolkové republiky Německo. Děkujeme i dalším dárcům z řad spolku „Náš Kopec“ a panu faráři Menclovi.